

STUDENTEN WEEKBLAD

12^e Jaargang.

No. 19.

HOOFDREDACTEUR: J. E. A. DE VOGEL.

REDACTEURS: H. G. NOLEN, H. TH. BAART DE LA FAILLE,
C. A. PIEK, C. TELLEGEN, B. STEPHAN.

VAST MEDEWERKER IN ZAKE STUDIEBELANGEN: J. C. M. WIJSMAN.

Donderdag

24 Febr. '10.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.

De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. W. W. W. W.
WALTMAN JR
UITGEVER + DELFT

Inzendingen te bezorgen vóór Dinsdagmiddag 4 uur aan het Redactie-adres: Vlamingsstraat 34; daarna en slechts dan, wanneer toch opname in het eerstvolgend nummer gewenscht is, aan dat van den hoofdredacteur: v. Leeuwenhoeksingel 17.

Bericht.

De Redactie meent eens uitdrukkelijk te moeten wijzen op het onder het hoofd van ons blad medegedeelde omtrent inzendingen. Zij verzoekt inzenders uitdrukkelijk vóór Dinsdagmiddag 4 uur hunne stukken aan de Vlamingsstraat 34 te bezorgen, en zich slechts bij dringende noodzakelijkheid daarna bij den hoofdredacteur te vervoegen. Wij zullen ons anders genoodzaakt zien te laat ingekomen inzendingen tot de volgende redactie-vergadering aan te houden.

Tevens vestigen wij er de aandacht op, dat nimmer inzendingen van welken aard ook zonder toestemming der Redactie kunnen worden opgenomen.

DE REDACTIE.

Inhoud.

Spelen, door C. T.
Herinnering, door v. d. W.
Nog iets over de studie aan de T. H., door H. S. T.
Vereenvoudigde Spelling, door W. J. Couvée.
Antwoord aan B. Stephan, door J. Maas.
Tentoonstelling van Kunstfoto's, door H. M. v. S.
Delftsche Studenten-Debatingsclub, door P. J. Schrikker.
Algemeen Nederlandsch Verbond.
Boekbespreking. — Neerlands doodstrijd in 1918, door J. Ente.
Samenlevingsleer. 5e voordracht.
Feuilleton. — Het Antwerpsch Congres, III, door R. v. I.
Agenda.

Spelen.

(Historisch?) Voorzaal 's avonds laat, groote gokkerskring om het haardje. Rooie Karel met het blok aan zijn been op weg van A'dam naar Parijs wordt via de achtertrap geïntroduceerd.

Gokker vraagt met eenige minachting: „Zag kaerel, weet jij geen betere manier om je geld te verdienen, dan met dat blok heen en weer naar Parijs te wandelen?”

Rooie Karel antwoordt: „Jawel meneer, met baccarat”. 't Gesprek wordt afgebroken.

In 't S.-W. van 2 December '09 schreef de heer B. S:

„Wij mogen ons gelukkig achten, dat ons thans niet meer „het bezoek aan de Societeit wordt vergald door het gezicht „op een groep jonge menschen, die met verhitte gezichten „elkaar verdringen rondom een speeltafeltje”.

Dat „thans” is weer voorbij. Gespeeld wordt er en zijn we eerlijk dan erkennen we dat er veel gespeeld wordt in de zalen der societeit Phoenix. Zelfs schaamt men zich soms niet (de wetsbepalingen voorbijgaande) voor het „gemak” maar met contant geld te werken. Doch tegenover het groote kwaad van het spel in 't algemeen is het al of niet „zien” van geld een zeer onbelangrijk en ondergeschikt punt. Verschil tusschen gokken met geld of geldswaardige fiches bestaat niet; hij, die weet dat een fiche een gulden vertegenwoordigt, speelt niet om het fiche maar om den gulden.

En wat is nu de huidige toestand? Wanneer morgen aan den dag iemand met een roulette en fiches in de voorzaal

een speelzaakje opent, waarbij jan en alleman kan inzetten: een formeele speelgelegenheid dus, onze wet verbiedt het niet. De bestaande bepalingen beletten niet, dat de heele Haagsche gokkersbende hier neerstrijkt en reeds gedeeltelijk neergestreken is en onze societeit de gelegenheid geeft tot het instandhouden en verbreiden van een moreel kwaad, het spel.

Ja, een moreel kwaad. Denk niet dat het ergste is dat er geld verloren en beren gemaakt worden. Slechts zeldzaam zijn de gevallen, waarin die schulden niet betaald worden, de speler in de knel raakt en misschien tot ploertige handelingen overgaat. Bovendien wanneer iemand zijn geld wil verkwisten dan moet hij dat zelf weten. Doch dat hij de speelhartstocht de vrijheid geeft zich meester te maken van zijn geest, van heel zijn doen en denken, zoodat voor welke andere hoogere geesteswerkzaamheid ook geen ruimte is, dat hij dus zijn moreel en geestelijk peil met rasse schreden ondermijnt, dat is het immoreele. En omdat door het medesleepende van het spel de speler een gevaar wordt voor zijn omgeving en ook vele anderen in zijn zedelijken val dreigt mede te sleuren, daarom zeggen wij hier niet „dat moet hij zelf weten”, maar wordt dit een zaak die ook zijn omgeving aangaat.

De societeit heeft het volste recht op dit punt de vrijheid harer leden in te korten. Waar in de maatschappij reeds de persoonlijke vrijheid aan banden wordt gelegd, omdat volstreekte vrijheid, dus ook vrijheid tot het doen van immoreele daden, nadeelig is voor het algemeen welzijn, zoo is in onze societeit, waar die nadeelige werking zich door nauwere aanraking veel sterker doet gelden, de vrijheid van het spel een gevaar voor de algemeene geest en moraliteit. Evenmin als de societeit introductie van vrouwen van verdachte zeden toelaat, evenmin behoeft zij te dulden dat in haar lokalen de gokduivel hoogtij viert.

Het is onaangenaam in 't openbaar op immoreele misbruiken te moeten wijzen, maar tevens weet ik dat openbaarmaking de grootste vijand is van het immoreele, terwijl het belachelijk maken en als kinderachtig voorstellen van hooge moraliteit in particuliere gesprekken zijn beste vrienden zijn. Ik heb bovenstaande dan ook zonder de minste gewetenswroeging neergeschreven, daar ik werkelijk de huidige toestand een wassend gevaar acht voor ons aller moraliteit.

C. T.

Herinnering.

Hoe te noemen dat vreemde gevoel? 't Is geen pessimisme en ook geen verveling, die eigenaardige stemming, ontstaan uit de verschillendste factoren: college loopen en grachtenodeur, wat geestigheidjes, schunnige en nette, er door heen een luchtig-triest Engelsch versje. Ik weet er maar één benadering voor te geven: het is diè stemming, die ons doet zingen, alsof we niets anders meer wisten: „Wordt het dan nooit meer Zaterdagavond, Zaterdagavond zeven uur?”.

De warmte van den dag en de rooksluier op m'n kamer hadden me nog meer dan gewoonlijk zoo mat en kleurloos alles doen zien. Niets had nog vorm, en ik wilde ook niet, dat het vorm had. Nergens stond meer iets helder van waarheid, heilig van schoonheid en 't deed me deugd, te zijn in zoo'n lauwe doezeling.

Door 't open raam kwam plots een golf van avondzoelte en gaf me 't idee, wat buiten te gaan loopen.

De menschen, die ik tegenkwam, gingen langs me, zonder dat ik iets van „medemensch” voelde. Even zag ik, hoe, dikwijls, als ik ging hòòg door 't leven in heerlijk vreugdegevoel, ik ze allen zou willen toeroepen: menschen kijkt vroolijk, 't leven is zoo goed, zoo mooi, hebt goeden moed! Nu was ik zelf te lauw, te laksch.

Buiten de stad op een klein brugje boven 't water bleef ik wat rusten. Daar ver glansden mat-rossig en fel-wit valsche lantaarns in 't duister-strakke stadsprofiel. En door hun schijn van leven bezitten, alsof 't daarbuiten doode donkerheid was, haatte ik plots dat stralende kunstlicht, haatte ik alles wat daaronder gebeurde, de fatsoenlijke leventjes van goedelijkheid, de zoutloze praatjes van vuile moppen, de dolle drinkgelagen van jenever-pleizier. Weg was alle doezeeling, weg heel den invloed van 't dagelijksch leven; wijd open was ik voor alles wat de nacht vertellen wilde, wijd open naar den grooten hemel, waar koelte heel de ruimte vulde, naar verre vlakke landen, die rust en vrede brachten, naar 't effen, donkere water met mysterieuse diepte.

Het was, of er iets komen moest, of nauw hoorbaar een leven alom me omgaf, een warreling heel fijn en ijl, een warreling in wilden dans en toch van zuivre harmonie van hoog uit den hemel, van ver over 't water. En om en in alles die zalige avondvrede.

Was dat waarlijk een sluier, de nevel, die me omgeven ging? Het leven kwam dichter en langzaam zag ik het groeien tot vorm, nog wazig en onbestemd. Daar uit 't water rees een gestalte: blanke vrouw van wonderlijke schoonheid! Een schok doorvoer m'n leden en iets nieuws ging er voor me beginnen. Eén gedachte was er in mij, en ik zelf was er me niet van bewust: een vreemd-zacht en tegelijk wild begeeren: kom dichter. Toen naderde zij, en uit de nevel doemden op, 't éenige wat ik nog zag, twee donkere diepe oogen, als violen zacht, als sterren heilig. Ze dwongen hun onverdraagbare blik recht tegen te blikken, en huiverend ging door me heen 't besef van oneindige gloeiende liefde, van pure reinheid, waarachtige trouw.

Ze week terug in de nevel, in warreling van vormen, die telkens weken en naar voren kwamen, alles geluidloos in stilte van nacht.

Maar overal zag ik die wondre oogen, beheerschend al 't vage en duidelijke.

Nu kwam een man uit de nevelige rijen, met streng gebaar, die vele woorden tot me sprak, koud bleef onder de hevigste smart, die zij me deden, en even koud als ze wekten blijde vreugde van bereikt te hebben. Weer gevoelde ik een huivering door die versteenende oogen en kille woorden, bij het besef van plicht.

Maar een wilde dans kwam om hem heen, steeds schooner en harmonischer van allerlei wezens, alle godlijk van gedaante. Ik weet niet wie me 't meest bekoorden, die statige groote proza figuren, of de zingende, jubelende vrouwen van fijnste en diepste lyriek.

Eensklaps stonden ze stil en zagen me aan. Toen heb ik geknield en de schoonheid aanbeden.

Nevelig werden hun vormen, maar weer nieuwe doemden te voorschijn, een bonte afwisseling van verschijnen en verdwijnen, niet te noemen.

Om alles die groote, zoele avond-vrede. Er kwamen gestalten gebogen met wanhoopsoogen, en mannen sterk en fier van wil; kinderen speelden in lachende onwetendheid; wellustige vrouwenlichamen joegen m'n begeerten op, dan kwamen ze naar voren en ik walgde van afzichtelijkheid. Toen vergaten ze hun lokkende, bollende buigingen en krijschten me haat en ellende. Velen volgden, die in schijn-schoon hadden alles, wat een mensch kan verleiden. Maar die donkere oogen beheerschten 't alles, ze waren overal in de strijdende angstig-stille dwarreling. Dan komt een mensch met wetende oogen en staat plots in volste belijning voor me: „Niets is waar behalve mijn woorden!”

En moe van al dat geheimzinnige, geloofde ik, nevel verdween. Maar met nevel de gloeiende oogen, met nevel het heilige schoon. Ik wilde nuchter zijn maar kòn niet. Want de angst was zoo groot; ik stiet den wetenden mensch van me af. Zalige vreugde, want de vrouw keerde weer. Nu zag ik, je steeds nog groote liefde, zuivre reinheid, maar ook haar goddelijk blank, de pracht van haar lichaam, en de pracht van haar ziel. Ik wist, dat ik beide beminnen mocht. Dank, o mysterie, dat heerscht met uw leven, haat aan het weten met uw teeken van dood.

v. d. W.

Nog iets over de studie aan de T. H.

Toen begin Januari de Rector Magnificus zijne Diës-rede uitsprak, heeft het zeker ieder getroffen, hoe even, zeer in 't kort, werd te kennen gegeven, dat met de studie aan de T. H. niet alles naar wensch gaat. Het „onrustbarend” aantal repetitoren wees hem op een verkeerde opvatting van de studie bij de studeerenden.

Inderdaad, in Delft wordt veel gerepeteerd maar of het aantal repetitoren voor den omvang van dit kwaad een maatstaf vormt, betwijfel ik. De lijst in den laatsten Almanak van het D. S. C. is onvolledig, er zijn er meer. Maar hoevelen van dezen repeteeren er werkelijk? Ik heb er gekend die nooit één cliënt hebben gehad. Terwijl verschillende studeerenden, en afgestudeerden die nog naar eenige betrekking zoeken, zich opwerpen als repetitor zonder hiervan bepaald werk te maken. Gezochte repetitoren, met een groot aantal cliënten vinden we in Delft veel minder, als die lijst zou doen vermoeden. En zeker minder nog dan aan vele Universiteits voor de studie „rechten”.

Maar met ons aan andere misstanden te spiegelen, nemen we de onze niet weg.

In Delft wordt zwaar met repetitoren gewerkt. Maar hierover zoek ik, in tegenstelling met den Heer B. S. in zijn stuk in het S. W. van 10 Februari, de oorzaak niet in het karakter van de voorbereidende opleiding der studeerenden.

Integendeel! Het is mijn vaste overtuiging dat voor de studie der natuurwetenschappen aan eenige Hoogeschool de H. B. S. de mooiste voorontwikkeling geeft. En ook zeker die overwinning zal behalen zoodra dit einddiploma wettelijke gelijkstelling verkrijgt met dat van het gymnasium B.

Dat dus die opleiding H. B. S. mede oorzaak kan zijn van ongewenschte toestanden in onze studie, gooi ik ver van me. Verder hierop ingaan, zou me te ver afleiden.

Dat er een oorzaak kan liggen in minderwaardige colleges, neem ik slechts voor een klein deel aan. In 't algemeen genomen, hebben we hierover niet te klagen.

Maar wel zie ik de oorzaak in het gemis bij vele studenten en hoogleeraren van het begrip „Universitaire Studie”.

Waarom nog geen veranderen is gekomen, sinds de P. S. omgedoopt werd in Technische Hoogeschool. Deze is in zijn wezen nog steeds „vakschool” gebleven, met zware examens die hard studeeren eischen.

Ons vak brengt het mee, dat wij in elken tak van wetenschap aan de Universiteiten onze meerderen vinden, die alles voor ons uitzoeken, terwijl wij op grooten afstand volgen om er zóóveel van in te nemen (ook wel eens iets meer), als we noodig hebben om toe te passen, om vruchten van te plukken. Maar kunnen wij nu niet die grootere diepten der wetenschap dichter naderen; om met eigen kracht die ook mee op te kunnen bouwen? Dan mogen we ons ten minste „wetenschappelijk ontwikkeld ingenieur” noemen, waar nu een vraagteeken op zijn plaats is.

Kan dat niet, dan is het te betreuren dat de P. S. is omgedoopt in Technische Hoogeschool: waarbij men immers aan een werkelijke Hoogeschool denkt.

Zeker, Delft heeft ook zijn groote mannen geleverd, maar beter noem ik die „self made”.

Lust tot zelfstudie ontbreekt hier vrijwel totaal. Maar is eigen studie nu bij deze toestanden wel mogelijk?

Bekijk eens het programma voor de prop. examens, welk aantal teekeningen geleverd en welke uitgebreide stof verwerkt moet worden. Nog veel erger het candidaats-examen.

En de examens? Les overhooren, U verteld op de colleges; maar vooral daarbij: africhten op vraagstukken oplossen. Moet zóó de studie niet ontaarden in dictatenstudie met repeteeren?

Niet zelf zoeken, niet zelf moeilijkheden overwinnen. Want nog zóóveel teekeningen en nog zóóveel te vossen: gauw! gauw! want de tijd is zoo kort! En zoo nemen we weg dat mooiste van werkelijk Hooger Onderwijs: zelf-studie.

Kunnen die examens niet beter ingericht worden?

Ook tentamens, zooals het 3- of 4-jarig cand. examen philosophie vergemakkelijkt wordt met tentamens reeds na 2 jaren?

En kan niet gebroken worden met het ellendige stelsel van „afwijzen voor een jaar”?

Als iemand aan zijn harde examen-studie eenige maanden kan toevoegen, bereikt men zeker iets beters dan alle ambitie weg te nemen met „een vol jaar”.

Waarom ook verder geen tentamens instellen, als aan de universiteiten voor de meer omvattende examens?

Dàn kunnen èn stof èn eischen uitgebreid worden en de zelfstudie tot haar recht komen. En niet langer het „thuis teekenen” tegenwerken. Thuis aan zijn teekenbord, alléén met zijne studiewerken, vindt de student in elke moeilijkheid er een, die met eigen kracht moet overwonnen worden. Beter dan even den assistent of hoogleeraar te laten beslissen. Het kost wel veel meer tijd en moeite, maar dàn krijgt men liefde voor zijn vak en kweekt men zelfstandigheid. Gevaar voor knoeien wegens minder contrôle behoeft het niet mee te brengen. Als een student met zijn tekenwerk verschijnt om te bespreken en berekeningen en toelichtingen te geven, zal elke Hooggeleerde, die dus boven zijn studievak staat, immers direct proeven of het zelf uitgezocht werk is.

Nu zien we een onrustbarend gemis aan belangstelling vooral bij de oudere jaars. En let anders maar eens op het mislukken van 't organiseeren van excursies voor de W. I. steeds. En kijk anders maar eens om U heen. Waarheen dan? Naar werkelijke vrijheid van studie, meer apprecieeren van „eigen” werk.

Reorganisatie van de examens en instellen van tentamens, zóó, dat het thans heerschende idee van dictaten overheeren verdwijnt. En hierbij een mild omspringen met den tijd.

Onmogelijk?

Waar een wil is, is een weg.

Dan zullen we zeker nog wel eens bereiken, ons aller ideaal „Wetenschappelijk ontwikkeld Ingenieur”.

H. S. T.

Vereenvoudigde Spelling.

Zowel tegenover de Groningse vereenvoudigers, als tegenover de „Vereniging tot Vereenvoudiging van onze Schrijftaal”, alsook jegens de Heer A. J. Korteweg, voel ik mij schuldig, daar ik nu in mijn derde jaar hier ben en bijna al die tijd voorstander van V. S. ben geweest, terwijl ik nooit gedacht heb aan het S. W. als propagandamiddel voor deze steeds meer veld winnende beweging. En de ouderejaars-leden van bovengenoemde vereniging zullen zich dan ook wel beschaamd hebben gezien, toen zij het artikel van K. in het vorige nummer lazen — tenminste 't ging mij zo.

Lang vóór de Groninger studente-actie heb ik er ook al eens over gedacht hier in Delft de V. S.-mensen te verenigen, om zodoende tot krachtiger en daadwerkelijker propaganda te komen dan dit uiteraard van de enkeling kan verwacht worden. Maar veel vereenvoudigers ben ik nu juist in ons grijze stadje niet tegen 't lijf gelopen. Pas in de laatste tijd werd 't me duidelijk dat er vrij wat voorstanders zijn hier. Waarom men er dan niets van merkt? Wel, ze passen het sisteem eenvoudig niet toe! De reden was bij de meesten niet ver te zoeken: angst voor de tegenwerking, die ze erdoor zouden ondervinden. Men vreest voor moeilijkheden, als men schrijft in V. S.: verzoekschriften aan autoriteiten, verslagen en examenwerk aan de T. H.; en soms ook houdt minachting of bespotting de lui ervan terug.

FEUILLETON.

Het Antwerpsch Congres.

III.

Omdat het bezoek aan de Poesjenelle-kelder dadelijk na het banket zou plaats hebben en niemand der gastheeren er erg op gesteld was, verschenen de Nederlanders aan het gastmaal deels in gekleede jassen, deels in hun dagelijksch pakje. De eenige heeren die in rok verschenen waren het Eere-komitee van het congres; de rest deed zoo doodgewoon mogelijk, alle Belgen met hun „studenten-kapsels” op, die ze den heelen duur van het maal en ook daarna niet afzetten. Dat moesten Nederlandsche opvoeders, met hun eeuwig vogeltje onder de pet eens beleven: de eerste regelen der goede manieren zoo vertrappt.

Het is op de tweede congres zitting gezegd, dat de Vlaamsche studenten uit andere kringen voortkomen dan het gros der Nederlandsche; omdat de hogere standen geheel zijn verfranscht is de Flamingant een middenstander en dan is het studentenleven daar niet een weelde, die men zijn zonen veroorlooft, als bij ons. Als een sterk voorbeeld van hun veel grootere eenvoud diene, dat vóór het banket niemand ontving. Het Bestuur van de Kring voelde zich niet thuis te midden van de hooge heeren

Gelukkig ben ik in staat hier wat tegen in te brengen. Daarom zal K. 't me wel niet kwalik willen nemen, dat ik zo ongevraagd zijn artikel poog aan te vullen.

Voor zover mijn ondervinding gaat, heb ik bij verzoekschriften ten gemeentehuize, hier en elders, en ook bij het Departement van Oorlog absoluut niets gemerkt van negeren, omdat ik V. S. schreef. En van bevoegde zijde weet ik dat de Hoogleraren aan de T. H. zich over 't algemeen zullen onthouden van kritiek op de spelling van verslagen en examenwerk. Mij werd meegedeeld, dat zij zich anders zouden stellen op een standpunt, dat hen niet toekwam.

Dan wil ik nog even opmerken, dat de notulen, die ik voor verschillende besturen geschreven heb in V. S., steeds verschoond zijn gebleven van op- en aanmerkingen.

Voorstanders van de V. S., schrijft dus met 'n gerust hart ons sisteem, zowel hier in Delft, als elders!

Wat het pruikenargument van slecht of in 't geheel-niet ingelichten betreft, dit: sommigen baseren hun bewering van „lelik” hierop, dat 't hun oog onaangenaam aandoet, een stuk in V. S. te lezen (en dit zijn niet de lastigste tegenstanders, want eenmaal overtuigd, went men er gauw aan, zoals aan alles) maar anderen vinden 't sisteem onwetenschappelijk, of taalverknoeiend. Zulke lui poog ik gaarne te overtuigen, en als ze inzien dat de „taal” meer met de „klank” en de „spelling” meer met de „tekens” te maken heeft, dat het stelsel-Kollewijn bovendien veel konsekwenter is dan dat van de Vries en te Winkel, ben ik veel tevredener met het resultaat van mijn propaganda, dan wanneer ik iemand van de eerste categorie heb „bewerkt”.

Het bezwaar van de fonetiek: dat de V. S. óók niet juist weergeeft wat men zegt, heb ik echter niet zo dikwels aangetroffen. Daarvoor moet men er toch enigszins over hebben nagedacht en dat is nu helaas niet zo dikwels 't geval als wel wenselijk was, ook niet bij mensen, die anders hoog opgeven van hun nadenken op alle gebied. Ik bedoel Prof. Bolland en zijn volgelingen. (Ik hoop er enkele uitzonderingen onder zijn.) Ook ik volg zijn kollege met aandacht, maar op het punt van de V. S., die hij noemt „een spelling voor de stinksteeg” kan ik niet met hem meegaan. Degenen, die zo spreken, vinden 't „onoverkomelijk”, wanneer hun keukenmeid juist zo schrijft als zij. Zij zullen mij ten goede houden, dat ik weer wijs op het onderscheid tussen taal en spelling, tussen klank en tekens. En wanneer hun keukenmeid in haar stijl en gedachtengang zo dicht bij hen (filosofen) staat, dat alleen de spelling verschilt, beklaag ik hen uit 't diepst van mijn hart.

Wat aangaat de bespotting waarover K. klaagt, ja, ook mij is dat meermalen overkomen, dat (door anonymi) „korrigeren” van bekendmakingen in 't Hoofdgebouw! Maar hiertegen is wel wat te vinden: die dingen gebeuren in de regel wanneer de mensen met de V. S. onbekend zijn — enkele tegenstanders-fanatici uitgesloten. Zien ze dus zo'n briefje zonder meer, dan neem ik 't hen niets kwalik, dat ze schrijffouten menen te zien en zich geroepen achten de „onkunde” te helpen. (Ze schrijven immers allen de Vries en te Winkel zonder fouten?) Maar nu moet ge hen in staat stellen te zien, dat er geschreven is volgens

van het Eere-Komitee, wat later aan tafel duidelijk bleek. Hun ontbrak geheel de gemakkelijkerheid van beweging die den Hollandschen student ook in een dergelijke omgeving bijblijft. Na een algemeen rondzwerven door de ontvangkamer ging men aan tafel; het begin was nog al rumoerig, omdat de plaatsbespreking wat in de war was en de regeling der gastheeren daarop geheel niet had gerekend. Wat mij een fout lijkt in de schikking was, dat men de menschen uit één stad teveel bij elkaar had gezet. Als er ergens wordt verbreederd dan is het aan een goede feestdisch, en daarvan had een ruim gebruik gemaakt moeten worden. Zoo heb ik veel te weinig met de Vlamingen kunnen praten, want we waren haast steeds — door het groote officieele gedeelte — Nederlanders onder elkaar. Gelukkig vervalte de volgende maal de geheele vertegenwoordiging der Hollandsche corpsen, dus is dat bezwaar ook al opgeheven.

Toevallig zat ik aan een dwarstafel voor het midden van die der eere-gasten, zoodat ik alle toespraken opperbest heb kunnen hooren, maar ik ben een beetje kwijt, wat in al die welsprekendheid beweerd werd. Tegenover me zat de voorzitter van Hollandia uit Aken (Koninklijk Pruisische T. H.). Hij droeg bij zijn gala een pracht van een groen fluweelen baret, die hij afzette voor het gemak, wat eigenlijk niet mocht. Maar zoo gauw er gesproken werd plakte hij het ding weer op! Zalig zij, die alleen op hun eerste rijjool een studenten-kapsel kennen. De hoofdzaak van alle toespraken was algeheele verbroedering,

'n bepaald sisteem. Geschreven, onder of bovenaan, valt dit niet op. Daarom heeft de vereniging t. V. v. o. S. een klein, handig stempeltje verkrijgbaar gesteld voor de leden. Dit valt op, men ziet 't van verre — en men raakt er aan gewoon. En vergeet niet, V. S.-mensen, wat dit beduidt! Zeer terecht zegt K.: „V. S. schrijven is de beste propaganda”. Het orgaan der vereniging heeft laatsf een lijst openbaar gemaakt van alle tijdschriften, die V. S. opnemen, en hun medewerkers, die in V. S. schrijven. Deze lijst is, hoewel niet volledig, toch reeds zeer groot. Bijna alle dagbladen van naam zijn er onder. Alleen de „N. R. Ct.” is nog ver te zoeken. (Dit is ook nog een dankbaar propagandawerkje, voorstanders!)

Wil men zich inwerken in de kwestie, dan kan men zich opgeven als lid van bovengenoemde vereniging bij de Heer P. Valkhoff, sekretaris, Zwolle. De kontributie is per jaar minstens f0,50. Daarvoor ontvangt men de meeste vlugschriften gratis, benevens het orgaan der vereniging.

Ik zou me nog graag aan het ontwikkelen van het stelsel zetten, maar daartoe ontbreekt me de tijd — en de Redactie zal misschien toch al tamelijk zuur kijken.

Ook ik ben tot inlichtingen gaarne bereid.

W. J. COUVÉE,
3 Voorstraat.

Vereenvoudigde Schrijftaal.

Antwoord aan B. Stephan.

Door de eigenaardige vingervlugheid van de redactie geraakte mijn artikel, dat voor het vorige nummer van het S. W. bestemd was, in de redactioneele prullemand. Daardoor zie ik mij alsnog genoodzaakt enkele opmerkingen in deze kwestie te maken. Evenwel zal ik na al wat er reeds over geschreven werd, kort kunnen zijn.

Stephan merkt in zijn repliek op, dat zijn argumenten niet door mij worden weerlegd en dat ik hem meeningen toedicht, die hij in 't geheel niet is toegedaan.

Als antwoord kan ik hem zeggen, dat ik wist dat E. H. de inhoud van zijn sprookje zou bestrijden en dat ik mij daarom bepaalde tot kritiek op de geest van zijn stuk. Overigens had ik met de meening van B. Stephan niets te maken, maar alleen met het artikel van B. S., dat mijns inziens in een geheel andere geest geschreven was dan de replieken van Stephan, dien indruk maakt het tenminste op mij en op vele andere lezers.

Hiermee meen ik mijn standpunt voldoende toegelicht en stel mij dus voor niet meer op deze kwestie terug te komen.

J. MAAS.

Noot van de Redactie.

Dat 's heeren J. Maas' epistel in de prullemand geraakte (de wijze waarop hij dit uitdrukt geheel voor zijn rekening latende) wjtte hij eerstens aan de onbekendheid van de overige redactieleden met zijn afspraak met één der redacteurs, tweedens aan de onbelangrijke inhoud en ten derde aan plaatsgebrek. Daar de Redactie evenwel overeenkomstig afspraken

Vlaamsche Hoogeschool, geestdrift, enz. Aan het nagerecht bracht de Smet een dronk uit op onze Koningin, waarop dadelijk Leuven inviel met zijn „Oranje boven, leve Willemien”. Dit lied is in België iets bizonders van de heeren der Katholieke Hoogeschool. Eens dat men daar aan het „rollen” was, (waarover later meer) riep er één uit pure dwaasheid „Oranje boven” en deze kreet werd dadelijk zoo algemeen, dat het zo'n beetje een gevaar is geworden voor de Vlaamsche beweging omdat de Franskiljons (de Walen en verfranschte Vlamingen daarin een bewijs voor de Orangistische strekking willen zien. Ieder die goed op de hoogte is, weet dat elke Vlaming een oprecht Belg is, maar die onderdrukt wordt door de in getalsterkte kleinere Waalsche helft en daarom opkomt en strijdt voor zijn recht: „In Vlaanderen Vlaamsch”. Wat de verfransching van het ambtelijke Vlaanderen betreft, diene, dat 't tot voor kort geleden gebeurde dat in de Nederlandsch sprekende gouw Brabant een Vlaming door het gerechtshof werd veroordeeld, na een geding, waarvan hij geen woord had begrepen, omdat het geheel in het Fransch was gevoerd.

Daarna bracht de Consul-generaal der Nederlanden te Antwerpen een dronk uit op Koning Albert en zijne gemalinne Elisabeth, die ook geestdriftig werd toegejuicht, vooral toen de spreker zinspeelde op de eedsaflegging in het Vlaamsch. Het werd erg rumoerig, stoelvastheid was geheel verdwenen en de sprekers beklommen als van ouds hun zetels om te verkondigen wat hun op het hart lag. Toen achtte ik de tijd gekomen om

met een harer leden gemaakt wenscht te handelen, wordt bovenstaande ondanks onze bezwaren opgenomen.

Nog ontvingen wij naar aanleiding van het debat over de S. D. S. C. een antwoord aan E. Hijmans, van de hand van J. Ente. Daar dit stuk wegens plaatsgebrek deze week moest blijven liggen, acht de heer Ente het beter, ten einde het stuk niet te maken tot mosterd na den maaltijd, ter gelegener tijd op deze kwestie terug te komen.

REDACTIE.

Tentoonstelling van Kunstfoto's.

Met enkele woorden wil ik hier even de aandacht vestigen op de tentoonstelling, die de D. S. A. F. V. van af a.s. Zaterdag zal houden in het gebouw van de Korenbeurs aan de Voldersgracht, en welke zal omvatten de eerste jaarlijksche salon van de Nederlandsche Club voor Fotokunst. Deze vereeniging werd twee jaar geleden opgericht ter bevordering van de artistieke beoefening der fotografie. Zij werkt uitsluitend op aesthetisch en niet op economisch gebied en maakt geen onderscheid tusschen amateur- en vakfotografen. Twee jaar hebben de leden besteed aan onderlinge oefening en ontwikkeling, en thans voor het eerst hun werk voor het publiek ter bezichtiging gesteld. Een jury van toelating, bestaande uit de H.H. Clausing en Eilers, fotografen, en Rotgans en Staller, kunstschilders, heeft de inzendingen aan een strenge schifting onderworpen, zoodat hier een werkelijke keurcollectie is bijeengebracht van het allerbeste, wat in de laatste jaren op fotografisch gebied is geproduceerd. Dank zij de medewerking van het Bestuur van de Ned. Club voor Fotokunst te Amsterdam en het Comité van St. Lucas alhier, en vooral dank zij de groote welwillendheid van alle inzenders, is het Bestuur der D. S. A. F. V. er in geslaagd, deze collectie a. s. Zaterdag, Zondag, Maandag, Dinsdag ook hier ter stede te exposeeren. Ik zal hier geen opsomming geven van de beste der ruim 50 inzendingen; de namen der vervaardigers zullen toch den meesten S.-W. lezers onbekend zijn; alleen wil ik ieder aanraden, gebruik te maken van deze bizondere gelegenheid om kennis te maken met de allerbeste voortbrengselen der fotografische kunst in Nederland. De tentoonstelling is op de genoemde dagen geopend van 10—4; leden der D. S. A. F. V. en genoodigden hebben vrijen toegang, van de overige bezoekers wordt een laag entree geheven ter bestrijding van de noodzakelijke onkosten.

H. M. v. S.

Delftsche Studenten Debating-Club.

Maandag 28 Februari zal de D. S. D. C. haar vijfde huishoudelijke vergadering van dit seizoen houden.

Het bestuur heeft gemeend, dat ook wiskundige onderwerpen wel eens in aanmerking kwamen in een vergadering

(Zie verder Tweede Blad).

mijn sinds lang gekoesterd plan ten uitvoer te leggen. Ik haalde mijn duimstok voor den dag, die me nooit verlaat, als dierbare herinnering aan de twee jaren in de modelzaal gesleten en begon de klep te meten van de muts der Vlaamsche makkers. Die pet is het symbool van hun studenten-leven, zonder die pet bestaan ze niet; worden ze in de kring opgenomen, dan mogen ze hem voor het eerst dragen, met ceremonieel wordt die op hun hoofd geplant en ik ben nog niet zeker van of ze er niet in slapen ook. Die pet maakt alles mee, wordt nooit schoon-gemaakt en zelfs heb ik me laten vertellen, dat er een makker rondliep met op zijn witte muts een paar maal zijn naam in paars gestempeld.

Ge kunt dus wel beseffen, welk een overleg en tact er wordt vereischt om tegen een Belg te zeggen: „Ha wel makker. Ik kom de klep van Uwen muts meten” en dan het werkelijk te doen. En ik heb het gedaan en dank zij de nauwkeurigheid van meten, die ik eens onder hooggeleerde leiding van een technoloog leerde, kan ik U hier plechtig verklaren, dat de grootste aan het congres deelnemende klep, die aan de pet van makker van Gestel der Antwerpsche N. S. K. de lengte bereikte van 92 mM.

Ondertusschen stond Joekes nog op een stoel in een hoekje en stelde voor een telegram te zenden aan het Belgische Koningspaar en verder werd de verbroedering van het Katholieke Leuven met het Liberale 't „Zel wel Gaen” van Gent, noch eens plechtig verkondigd en geestdriftig bezegeld.

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 24 FEBRUARI 1910. No. 19.

aan debat onderworpen te worden, hoewel men oppervlakkig zou zeggen dat juist wiskunde elk debat uitsluit.

Prof. Dr. J. Barrau is nu zoo welwillend geweest zich beschikbaar te stellen een dergelijke debatingavond in te leiden. Z.H.G. heeft zich tot onderwerp gekozen: „Het betrekkelijke van het meten” en zal trachten aan te toonen, dat de beide „niet-Euclidische meet-methoden” even goed bestaansrecht hebben als de door ons algemeen gehuldigde „Euclidische meetkunde”.

De naar onze meening onmogelijke resultaten waartoe dergelijke meetkonden leiden, (b.v. de som der hoeken van een driehoek is ongelijk aan een gestrekten hoek) voeren ons er eenigszins toe deze niet „au sérieux” te nemen.

Toch behoeft het geen nader betoog, dat dit onderwerp voor debat in aanmerking komt, ja zelfs een algemeen wiskundige strijdvraag genoemd mag worden, als men bedenkt, dat de beroemde wiskundige Gauss aan de waarheid van onze gebruikelijke meetkunde getwijfeld heeft.

Ik hoop, dat dit onderwerp Maandag veel belangstelling zal vinden en dat er debaters zullen wezen, die hun meetkunde axioma's, welke op de H. B. S. steeds maar zonder nadenken geaccepteerd worden, met kracht van argumenten komen verdedigen.

P. J. SCHRIKKER.

Algemeen Nederlandsch Verbond.

De vorige week Donderdag is een afdeling van het A. N. V. gesticht door en voor ingeschrevenen aan de T. H. Om in het kort weer te geven wat het streven van dit lichaam is, worde hier overgenomen de korte formule, waarin het zijn streven uitdrukt.

Het Algemeen Nederlandsch Verbond wil bij alle Nederlanders en Stamverwanten, waar ter wereld zij zich ophouden, het bewustzijn van Staméénheid wekken. Het is werkzaam voor de handhaving en verbreiding van de Ned. Taal en behartigt waar het kan de belangen van den Ned. Stam; het geeft geschriften uit, sticht of steunt Ned. boekeries, bevordert het bezoeken van Ned. Hoogescholen door buitenlanders, verbreidt het Ned. Lied, begunstigt den Ned. Boekhandel, wekt op tot gezonde voorkeur aan eigen nijverheid en tot uitbreiding onzer handelsbetrekkingen, en treedt overal op, waar de Ned. Stam kwijnt of wordt bedreigd.

Elk ernstig Nederlander of Stamverwant, man of vrouw, steune door zijn toetreden het Algemeen Nederlandsch Verbond.

In de vergadering, waarin tot oprichting werd overgegaan, koos men een voorloopig bestuur, dat zoo spoedig mogelijk

De tafel was afgeloopen en ik dwaalde nog rond, metende en speurende toen ik Dr. Rudelsheim tegen kwam, die 's morgens zoo prettig had gesproken en daarom vertelde ik hem, de uitkomst van mijn onderzoek in diep geheim, want ik moest het nieuwtje voor het S-W. bewaren.

En wat staat er een dag later in het Handelsblad:

„Het beeld van een over-Moerdijsch studiosis komt mij voor het oog nu ik mij eindelijk heb kunnen uitschakelen aan de ononderbroken reeks van plechtig- en feestelijkheden. Zijn flinke hoge gestalte — de Hollandsche studenten zijn over het geheel beslist veel langer dan de Vlaamsche — kwam mij in den weg waar ik diepzinnig te mediteeren liep langs de tafels in het Metropole-hotel. Hij hield mij staande en deelde mij in vertrouwen mede, dat naar bleek uit nauwkeurige, door hem geleide opmetingen, de zwarte klep aan de witte muts der Antwerpsche studenten de ongewone lengte heeft van 9 komma 2 centimeter. En op zijn gezicht was angstige verstomming te lezen, het is niet de eenige gelegenheid, waar bij ik aan de zijde der Hollandsche studenten zooal niet verstomming, dan toch bevreemding en verrassing heb kunnen waarnemen gedurende dit congres. Want het Vlaamsche studentenleven verschilt nog al van het Hollandsche dito en de studenten ook.”

met een reglement voor den dag zal komen; daardoor hoopt men in korten tijd een goede basis te hebben om aan het werk te tigen, tot het inhalen van allen verzuimden tijd. Want er is veel verloren gegaan, doordat deze afdeling, de laatste uit alle studentenplaatsen, zoo achteraan komt. In Delft vooral, waar we allen zoo'n belang hebben bij de bloei der Nederlandsche nijverheid en dus bij den nationalen geest van den kooper. Maar het is niet alleen een materieel belang; laten we meewerken tot het verhoogen van de geestkracht van ons volk, dat het de lamelendigheid en achterdocht, de slapheid en halfheid zal afleggen, om zich te ontwikkelen tot een stam, zelfbewust, kranig, zichzelf eerbiedigend en daarom ontzag inboezemend aan anderen. Treedt allen bij. Het voorloopig bestuur, bestaande uit de Heeren Krayenhoff van de Leur, van Aalst, Storm van 's Gravenzande en Roessingh van Iterson, zal U gaarne nadere inlichtingen verschaffen en U zoo noodig overtuigen van de noodzakelijkheid en doeltreffendheid van het A. N. V.

BOEKBESPREKING.

Neerlands doodstrijd in 1918. ¹⁾

Johan de Witt heeft eens gezegd:

— „want de aerdt der Hollandert is soodanigh, gelijk UEd. mede ten beste bekent is, dat haer als de noodt ende periculen niet seer claer voor oogen comen, zij geenszins gedisponeert connen worden, om naer behooren te vigeleeren voor haer eigen securiteyt”. —

Telkenmale zien brochures aangaande ons defensiewezen en deszelfs gebreken het licht, wel een bewijs, dat er aan dat stelsel heel veel schijnt te mankeeren.

Bij Bruna te Utrecht is nu een boek verschenen, dat bedoeld is, als een wijzen op de huidige toestanden en die, welke in de loop van eenige jaren te constateeren zullen zijn.

Toen ik het boek ter hand nam dacht ik een roman te gaan lezen, welke in den laatsten tijd zoo nu en dan verschijnen, waarin door den schrijver een of ander bombastisch gewild fantastisch verhaal in elkaar geflansd is, dat mist een goed uitgewerkte intrigue en de geestigheid van Wells'boeken.

Geenszins is dit het geval met dit boek, het geheel getuigt van ernst en een streven van „twee piotten” om Nederland's indolentie te verdrijven en de Nederlanders wakker te schudden en te wijzen op de gevaren die er gelegen zijn in het gebrek aan belanstelling en offervaardigheid voor hun landsverdediging.

't Boek is geschreven in romanvorm, maar iedere lezer, die eenigzins op de hoogte der militairia is, herkent in de twee piotten direct twee mannen van het vak; men bespeurt dat aan verschillende uitdrukkingen en vaktermen, benevens aan de uitwerking van de militaire, krijgskundige en technische gedeelten.

Het geheel speelt in 1918, en er wordt verondersteld, dat we dan in het bezit zijn van het hooggeroemde puike volksleger, een burger-minister van oorlog genaamd Mr. Koopman (ze hadden ook kunnen zetten Droogstoppel,

¹⁾ Noot van de Redactie. Wegens plaatsgebrek eerst nu opgenomen.

Zoo wor-je door je beste vrienden verraden, als je ze wat in vertrouwen vertelt!

Algemeen werd er verbroederd, Eere-komitee en al, tot het sein werd gegeven om naar de Poesjenelle-kelder te gaan. In breede gelederen, arm in arm wandelden we zingend door de straten en kwamen in het zeemans-kwartier te recht, waar in een oude kelder de poppenkast vertoond wordt. We slierden een hellend steegje naar beneden, toen de voorste plotseling staan bleef voor een nauwe opening in een muur waarbij een heele opstopping van congres-leden was. Het was de toegang tot het vermaarde Antwárpsche Tijater de Poesje”. Bukkende en half vallende over de treden van de steenen trap kwam ik in de kelder terecht, waarin ik alleen in het achterste deel recht op kon staan. Op de vloer laag bij de grond waren wat planken getimmerd met rood linnen bekleed. De banken liepen op naar boven, zoodat je op de hoogste ongeveer dubbel gevouwen moet zitten. De tooneel-opening was zowat 2 meter breed en anderhalf hoog; het gordijn was nog neer en joelende drong men naar de banken om plaats te nemen. Telkens kondigde een donderend gejuich op straat de komst van een nieuwe bende congres-leden aan. Het was al ei-vol, zoodat op 't lest een partijtje vlak voor het tooneel op den grond ging zitten en nog hield het niet op; steeds nog gejuich op straat en bukkende menschen op de trap. In een hoek stond een scheele vent met een harmonica, een waardig vakgenoot van onze Blauwe en Scheele en zong zoo goed en kwaad het ging zijn

makelaar in koffie) een ijveraar voor een quantitatief-sterk maar kwalitatief arm volksleger.

Frankrijk en Duitschland zijn in oorlog geraakt, naar aanleiding van Marocco, België schaart zich aan Fransche zijde; Engeland wil van de gelegenheid gebruik maken om als bondgenoot van Frankrijk (entente van eenige jaren geleden) tevens Duitschlands vloot te kraken en Nederland wil tusschen al die strijdenden in zijn neutraliteit bewaren.

Engeland echter, gezien het gemis aan een kustverdediging, een door telkens beproefde legerstelsels verzwakte weermacht, beschouwt ons land als quantité négligeable en schendt onze neutraliteit.

Er volgt een inval in Zeeland, onze vloot wordt door het inferieure gedeelte van Albionsvloot (de Dreaghtnoughts bewaart ze tegen Duitschland) vernield, onze aardhopen bij Vlissingen die versterkingen moeten heeten, worden tot poeier verwerkt door het Engelsch geschut en een landen kan niet tegengegaan worden. Lang kunnen onze troepen in Zeeland niet blijven op gevaar van afsnijding door België's Noorderleger. Engeland landt eveneens op Noord-Hollands kust en hier nemen de schrijvers de gelegenheid te baat, om te wijzen op het gebrek aan een kustverdediging, het gemis van een steunpunt bij Alkmaar, waardoor den Helder valt.

Onze kustforten vermogen niets, want zooals bekend is, kunnen onze zwaarste kanonnen binnen redelijke afstand de bepantseringetjes van onze oorlogsbodems niet eens doorboren. Engeland verdrijft ons Zuiderleger in Brabant en onze troepen worden teruggedrongen in de linie en ten slotte in de krijgstelling van Amsterdam. Een noorderleger wordt beneden Koevorden afgesloten. Duitschland kan ons niet helpen, alleen met eenige bestuurbare luchtballons (hierbij wordt een lans gebroken voor het stijve stelsel en blijkt dat schrijver Deutsche literatuur daarover heeft geraadpleegd, want hij spreekt van 't „boomwolstoffen-omhulsel") omdat wij alleen een ballon aan een touwtje hebben, waarmee we niet in staat zijn de geschutsopstellingen van onze belegeraars na te gaan en omgekeerd zij wel de onzen, omdat wij geen luchtscheepjagers, d. z. met daartoe bepaald geconstrueerde kanonnen bewapende auto's, bezitten.

Duitschland heeft zijn handen vol met Frankrijk en moet, ter voorkoming van het doortrekken der Engelschen of een landen in Schleswijk Holstein, een legermacht afzonderen en eveneens een aan zijn oostgrens om Rusland C. q. op te vangen.

De oorlog eindigt met een zeer nadeelige vrede, waarbij Nederland, Indië, Zeeland en Limburg verliest en neutraal verklaard wordt.

De hedendaagsche Europeesche politiek wordt zeer juist in het boek ingeschakeld en daardoor gewezen op Nederlands schroomlijke verwaarloozing. Wat baten bovendien overeenkomsten, heeft Oostenrijk niet kortelings Bosnië en Herzogowina geaneexeerd?

Met de schrijvers vraag ik dan ook: Ziet Nederland dan niet, dat heele legerscharen aan zijn Oostgrens liggen, dat Engeland als het wil van nacht met een sterke vloot kan uitvaren en tweemaal 24 uur later met een transportvloot op onze van verdedigingswerken ontblootte kust ligt? Is

Antwerpsche deunen. Later bleek het maar goed geweest te zijn, dat er zoo'n lawaai was, omdat de vrouwelijke afgevaardigde van het Hooger Kunstgesticht ook hier aan de werkzaamheden van het congres deelnam. Tusschen de twee blondgebaarde kunstbroeders, die haar overal vergezelden, had ze ook als eenige dame aan het banket deelgenomen. Dat zou bij ons ook niet voorkomen, een dame-alleen zich wagens aan een heeren-gastmaal. Omdat anders de toegang tot dezen volkschouwburg voor haar gesloten was, kwam ze ook hiermee naar toe en stond nu aan de druk bloot, die steeds nieuwe drommen studenten in de kelder veroorzaakten. Het was een bende van belang. Met moeite heb ik de eenzame vrouw nog van een wissel ondergang kunnen redden en een veiliger plaatsje bezorgd.

Toen begon de vertooring. Omdat ik vooraan zat kon ik achter de schermen kijken en dus de werking van de poppenschouwburg bekijken. Aan iederen kant waren 3 coulissen waar tusschen 2 mannen en een jongen stonden. De achterste moest bediend worden door een heel klein personage, omdat de kelder daar weer bedenkelijk laag van verdieping is. De houten poppen „poesjes" ongeveer een halve meter hoog, hebben aan armen en beenen oogjes, waaraan ijzeren stangetjes zitten. Zoo worden ze bewogen. Later hoorde ik dat de Leeuw van Vlaanderen is vertoond. Jammer genoeg werd van de woorden niets verstaan door de opgewonden stemming in de zaal en de geringe eerbied voor de spelers betoond. Alle poppen hadden

het dan voor niets, dat onze bureu zich zoo haasten om zich zoo sterk mogelijk ten strijde toe te rusten?"

Maar het eens zoo groote Nederland doet als in 1672, en wacht maar, wil pingelen en nog eens pingelen en steeds en steeds verloopt onze weermacht, de hoop, dat de droeve mobilisatie van 1870 hem wakker zou schudden is teleurgesteld, en met dat al hoopt Nederland er tusschen uit te draaien . . . maar wil toch onafhankelijk blijven, zijn koloniën behouden, . . . niet door te zorgen dat het niet onverschillig is voor een onzer bureu wiens bondgenoot we bij verwickelingen zullen worden . . . neen door haar leger als proefdier te verzwakken, ter wille van de goedkoopte, en denkt daarbij, dat onze bureu aan onze papieren verklaring — van neutraal te willen blijven — zullen genoeg nemen, zonder dat we daarnaast een handhaving van die wil kunnen garandeeren.

In het boek dier beide piotten (naar ik vermoed twee infanteristen) maken we kennis met het ongediciplineerde in eenige weken opgeleide volksleger, de nieuwe schietmethode: „paf maar raak" zou ik die willen noemen, ons inferieur vestinggeschut, gebrek aan onderzeeërs, luchtballons, luchtschipjagers, voor hun taak onvoldoend berekende militie- en reserve-officieren, wien het niet aan toewijding, maar aan kundigheden ontbreekt ¹⁾ enz. enz.

De geruchten die zich afspelen n.l. aan onze kust en in Brabant geven de schrijvers gereede aanleiding om gebruik te maken van de, bij de kortelings gehouden kustmanoeuvres en manoeuvres in Brabant, opgedane ervaringen.

Interessant is dit gedeelte voor hen die, deze manoeuvres hebben meegemaakt, het verloop aan de hand van de stafkaart, na te gaan.

We wonen in het boek ook nog een kamerzitting bij, waarbij de afgevaardigden Tomingson (Thomson), Terweg (Ter Laan), Vingaar van Vrede (Duymaar van Twist), Bruinhuizen (Roodhuijzen) e. a. het woord voeren en telkens „een stem" (die der piotten) interrompteert.

't Slot geeft ons het gesprek weer na den oorlog. Nederland uit de rij der volkeren geschrapt. Dit alles nagaand doen twee vrienden, die eens als Cadet vol illusie's het leger als officier binnentraden. Toen wilden ze zijn africhters van Neerlands Zonen om eens hen bekwaam te doen zijn voor den schoonen taak, Ons Vaderland, te verdedigen.

Gedesillusionneerd werden ze. Ieder jaar een ander stelsel, dan 4-, dan 8-, dan 6-maanders, maar nooit menschen die lang genoeg onder hun leiding waren om er „soldaten" van te maken.

En ieder jaar zagen ze zich hoe langer hoe meer voor de mogelijkheid geplaatst, om met inferieur afgerichte soldaten, (afgericht niet zooals onze huidige landweermannen met 12 maanden dienstdienst) het veld in te zullen moeten gaan.

Wat baat dan toewijding, dapperheid, doodsverachting,

¹⁾ Een aansporing voor onze verlofsofficieren om hun kundigheden zoo hoog mogelijk op te voeren. zich beseffend, dat op hen eens een groote verantwoordelijkheid zal rusten, immers onze oorlogsorganisatie deelt per 200 man infanterie, één beroeps- en 2 verlofsofficieren in.

een stevig end hout met een touw aan hun rechter pols hangen en deelden daarmee daverende klappen uit. Ieder sneuvelen werd luid toegejuicht en een bar spektakel geschopt. De kelder is beroemd om haar zuiver bewaren der oude volksverhalen, die dan met de poppen opgevoerd worden, en daarom was het te betreuren, dat door de opgewekte stemming alleen de vertooring te volgen was. De koning van Frankrijk sneuvelde ten laatste na een barre oplawaaiert van Breidel, die juist te voren het tooneel was overgevlogen, wat bewerkt werd, doordat de man van rechts de pop met een zwaai aan de man links overgaf. Het was een allergekst gezicht. Na een minuut of tien hield de strijd op bij gebrek aan deelnemers en vertrok de menigte weer even luidruchtig als ze gekomen waren. Als goed verslaggever verzocht ik den directeur om een onderhoud en wurdte me daarom op het tooneel, waar 't mij goedgunstig werd verleend. Aan weerskanten achter de coulisseu lagen de poppen die de vol trots getoond worden. Een, de grootste poesje, is wel 5 K.G. zwaar, en als blijk van groot vertrouwen mochten we even zijn gewicht voelen. Op zijn Belgisch dronken we nog even een „gerste" met de „Madamme" die achter een toonbank stond en stonden weer buiten in de frissche lucht.

Tot mijn spijt moet ik de beschrijving van Antwerpen-op-Zondag-avond tot de volgende week uitstellen.

R. v. I.

(Slot volgt.)

als men vechten moet met een houten sabel tegen een tegenstander met staal bewapend?

Is het wonder dat onder onze officieren een gedemoraliseerde geest heerscht, dat hun de ambitie vergaat om hun vredestaak naar behooren te vervullen?

Steeds heeft de Geschiedenis geleerd, dat gevaar voor Nederland steeds bedreigd heeft van de overzijde van de Noordzee, eenige uren varens ver.

Mogen velen, die iets voelen voor ons onafhankelijk volksbestaan en nog velen uwer, dit boek lezen, hun lamelijkheid van zich afschudden en zich rekenschap geven van den gevaarlijken weg, die Nederland met zijn defensie-wezen opgaat en bedenken dat ook zij eens daarover mee zullen mogen spreken, laat ieder beseffen, dat al ons enthousiasme voor Koningin en Vaderland, niets is tegen een eenigzins beter toegerusten tegenstander,¹⁾ laten we leering trekken uit de ervaringen in Transvaal opgedaan, waar geestdrift en enthousiasme niets vermochten tegen het inferieure Engelsche leger, laat de Nederlanders bedenken, dat wij in het land van kanalen en sloten de Zwitsersche bergen missen, laat ons allen samenwerken om te zorgen dat wij beschikken over een kwalitatief-rijk legertje,²⁾ dat we met Dr. Schaepman doordrongen zijn van de eens door hem verkondigde waarheid:

„Het moet niet kunnen geschieden, dat wegens onze gebrekkige organisatie, of onze slechte bewapening de nabuur ons naar recht en rede kan zeggen:

„Uwe zwakheid is voor mij een gevaar.”

J. ENTE.

Mogelijk wordt het boek binnen eenige dagen in de Bibliotheek der S. P. opgenomen.

¹⁾ In den Gulden Sporenslag waren moed en toewijding voldoende; het modern gevechtveld echter eischt meer van de strijdenden. Uit „De Handelingen”.

²⁾ Ce n'est pas le grand nombre, mais le coeur.

Samenlevingsleer.

5e Voordracht.

I. INLEIDING.

In de drie laatste voordrachten is gedemonstreerd hoe uit de Natuurstaat de Arbeidsstaat in zijn natuurwüchsige (Marx) vorm opstaat, door middel der individueele bewustwording.

Naarmate de Arbeidsstaat machtiger wordt, d. w. z. een ingewikkelder geleedheid (structuur) in zich objectieert, gaat het natuurwüchsige geschieden over in het maatschappelijke, het instrument¹⁾ der persoonlijke bewustwording die in de Cultuurstaat geschiedt. In de geheele sociale architectoniek (die de occulte soziologie onderzoekt) neemt dus de maatschappij of Rechtsstaat (het geheel der maatschappelijke vormen of normen) dezelfde plaats in als het etherisch, astraal en bewustzijnslichaam te zamen in de Natuur- of Arbeidsstaat.

Deze feitelijke overgang van het natuurlijke (natuurwüchsige) in het maatschappelijke, juister deze natuurlijke aanvang van alle maatschappelijkheid — die in de dialektische overgang van Natuur- of Arbeidsstaat en Rechtsstaat zijn redelijke verklaring vindt — is een van de meest karakteristieke eigenaardigheden van het denken van Marx (cf die Unreife des individuellen Menschen, der sich von der Nabelschnur des natürlichen Gattungszusammenhangs mit Anderen noch nicht losgerissen hat. Kapital I 257 en 343).

Eerst door de individualiseering van het maatschappelijk bewustzijn wordt het behoeftelieven en de voortbrenging van natuurlijk tot maatschappelijk „bewust” gemaakt.

Deze individualiseering is niet de losmaking van de enkeling uit de gemeenschap — hoe zou dat mogelijk zijn? — maar is het ontstaan van persoonlijke doelen op de basis der aan alle gemeenzame doelen, waarbij niet moet worden vergeten dat de laatste de oudste en de machtigste zijn, en de meest onbewuste, omdat hun handhaving geen aandacht meer vraagt. Zoo zien wij deze interessante wet duidelijk worden, dat de scheiding van bewustheid en onbewustheid, dus het ontstaan van een „drempel”, (Schwelle), de psychologische reflexis van de individualiseering van het maatschappelijke bewustzijn, die dus met de socialiseering weer verdwijnen zal.²⁾ Het is een bekend feit, dat deze individualiseering het gevolg is van de warenruil, die zich vanzelf ontwikkelt tot marktproductie zonder direct verband met de behoeften, wat de maatschappelijke

voortbrenging onderscheidt van de natuurlijke en persoonlijke arbeid. Deze warenruil begon, vermoedelijk overall en steeds, tusschen stam en stam, om langzamerhand in de stam zelf in te dringen en deze op te lossen tot een gemeenschap van concurrenten, waarbij het natuurwüchsige tribal self stolt tot „maatschappelijke verhoudingen” tusschen de concurrenten. Terwijl de natuurlijke menschheid uit een valt tot een veelheid van gemeenschappen (Kerken en Volken) is de maatschappelijke menschheid wezenlijk internationaal. De heiligheid der traditie maakt plaats voor de nuchtere regeling der maatschappelijke verhoudingen — in de knooppunten waarvan het individu zich bewust kan worden van zijn persoonlijke, kosmische, waardigheid, zooals in de leer van de Cultuurstaat nader zal worden ontwikkeld. Aldus is de objectieering van het maatschappelijk bewustzijn tot economische en juridische maatschappelijke verhoudingen het sociaalpsychische mechanisme dat het dumpfe, onbewuste, volksdenken revolutioneert tot kosmische schouwing. Zooals in de mysterieën het enkele individu werd losgemaakt uit het maatschappelijk verband met de kudde, wordt het maatschappelijk bewustzijn, door de kruisdood van het kapitalisme, als gehèel bevrijd en ingewijd in de kosmische geheimen, die constitutief zijn voor de Cultuurstaat. Daarom verbleekt tegenover het socialisme het licht der esoterische mysterieën, zooals de klassenstrijd, het Pralaya der volken, de kerk overlevert aan de slavendood der kapitalistische reactie.³⁾

Alle wesen müssen die Weltstatt räumen

Da seh ich auftauchen zum andernmale,
Aus dem Wasser die Erde und wieder grünen,
Die Fluten fallen, darüber fliegt der Aar,
Der auf dem Felsen nach Fischen weidet,
Die Asen einen sich auf dem Idafelde.

Da werden sich wieder die wundersamen,
Goldenen Bälle im Grase finden,
Die in Urzeiten die Asen hatten.

Alles Böse bessert sich, Baldur kehrt wieder.
In Heervaters Himmel wohnen Hödur und Baldur,
Die walweisen Götter, wisst ihr was das bedeutet?⁴⁾
Völuspå 55-66.

Die Erde hebt sich lachend aus der Flut,
Sie ist grün.

Alfred Mombert.

Door deze zelfkruisiging van het maatschappelijk bewustzijn, werd dit tot de „Diepte der Aarde”, waarin „de heete woestijnwind” de „moordenaar” geworpen werd. — The rebellious element, that throws everyting into confusion (Secret Doctrine II, 403, vgl. over Saturnus de Index der Secret Doctrine).

Inderdaad is de verbijsterende verwikkeling van tegenstellingen van de niet door het socialisme gebreidelde warenproductie de zondeval (tenminste de voortzetting daarvan), die de natuurlijke eenheid der menschheid (de Natuurstaat der voorafgaande voordrachten) gebroken heeft — om de bovennatuurlijke (kosmische) eenheid mogelijk te maken. Uit de diepten der maatschappelijke onbewustheid doet de concurrentie als tegentendenz de intrasociale structuren der Rechtsstaat ontstaan tot beheersching dezer inwendige verdeeldheid — en het spreekt vanzelf dat de bouw van den Rechtsstaat getrouw het karakter dezer verdeeldheid weerspiegelt, dus het bijzondere karakter van de warenproductie, die de oorzaak is van deze zelfdood der Aarde-Geest (Purusha), zooals het historisch-materialisme bedoelt te leeren. Het socialisme dat tegenover de opperheerschappij van de Waar, het duistere kosmische bederf,⁵⁾ dat zelfs de Kerk heeft overweldigd, haar „historische roeping” stelt, zal deze hare „oversoul” (Emerson), dit „centraalbewustzijn der samenleving” (Pannekoek), dit „partijbewustzijn” langzamerhand voelen verdiepen tot de Eenheid, die de opgang in de Kosmos leidt — che cantando varca (Dante, Parad.) — naarmate de doelsamenhang van de Rechtsstaat

¹⁾ Het „middenaanzicht” van een logische trias heeft stéeds instrumentaalkarakter, als het „datgene waardoor” „datgene waaruit” zich ontwikkelt tot „datgene waartoe”.

²⁾ cf. A. J. Resink, Sociale Paedagogie, pag. 30. Deze wet verklaart waarom met het Socialisme het occulte bewustzijn, dat zich vroeger alleen in esoterische afzondering kon handhaven, met en door en als de theosofische vereeniging in het openbare leven treedt (cf. Mook Tds v. Wijsbegeerte, Dec. '09).

³⁾ De kerk, die in 1870 op het Vaticaanse concilie zich concentreerde tot de doodstrijd met het liberalisme, heeft nu de leiding der kapitalistische reactie overgenomen — een bruikbaar gebleken werktuig der liberale klasse-politiek.

⁴⁾ Secret Doctrine II, 438.

van zijn eenheid bewust wordt tot bewustzijnseenheid van de Cultuurstaat. Individual or personal existence is the cause of pains and sorrows; collective and impersonal life-eternal is full of divine bliss and joy for ever and the keynote of the whole of Buddhism (= wijsheidsleer wel te onderscheiden van Budhisme, dat een bepaalde wijsheidsleer is) Secret. Doctrine IV, 415.

Deze rijping van doelsamenhang (Reich der Zwecke, Kant) tot bewustzijnseenheid is het herstel der natuurlijkheid uit de beredeneerdheid; een wereld, die in tegengestelde zin als de Warenwereld „sinnlich uebersinnlich” (Marx passim) is. Dit is de sleutel om de „Geestelijke Bovenbouw” van het Socialisme te ontsluiten, waarin de Kerken, de Volken en de Mysteriën smelten, want wie eenmaal de Geheimen geprofaneerd heeft wordt door „Koning Karma” verhindert terug te keeren en wie vernietigd is, moet een nieuwe Woning bouwen (Secret. Doctrine III, 225 v.v.)

Wie eenmaal de groote beteekenis der Warenproductie begrepen heeft en de economische werkelijkheid ziet in een Kosmisch relief, zal het nuttige geduld hebben om de indringende analyse daarvan, die Marx gaf, mee te doorleven (zie over het occulte karakter van de Waar het hoofdstuk over „Der Fetischcharakter der Waare und sein Geheimniss”. Kap. I² 47.)

In de Hegelsche wezensleer wordt het logische voorbeeld van deze economische kategoriën (die in de geestesleer de de analoge plaats innemen) gegeven als de dialektische overgang van het wezen, als „identiteit” (eenheid, waarin dus de tegenstrijdigheid nog sluimert, nog verborgen, potentieeret, „an sich” is, als latente kracht, die straks uitbarst tot de Rechtsstaat) — door het „onderscheid” heen waarin de immanente Gegensatz (Marx) zich uit de eenheid gaat loswikkelen, door zich te onderscheiden daarvan — tot de „Polariteit” de „ausserer Gegensatz” van Marx de tegenstelling dus die Geld—Waar polair verdeelt om de laatste in de eerste op te lossen.

De tegenstrijdigheid is de weerszijdsche spiegeling (Reflexion) van het algemeene en het enkele. In het Zijn, waarin alles in aanleg is, sluimert het enkele in de schoot van het algemeene; in het Begrip is het Algemeene opgelost tot het Enkele, in het Wezen staan beide als tegendeelen tegenover elkaar, onscheidbaar en onverzoenbaar in één, het is de kruisgang waardoor het algemeene en enkele „het slotte” zich weer hereenigen, als het algemeene woning vindt in het veralgemeende enkele, dat de Begripsleer onderzoekt. Het wezen is dus de „Staat van wording”, de Status nascens, de Chaos, die zich opheft tot de Kosmos van het Begrip uit de Theos van het Zijn. De wezensleer is dus de schematologie van alle zelfbewegingen, zelforganisaties, hieronder niet te verstaan de beweging en organisatie van een zelf, maar juist omgekeerd (Demon est Deus inversus), de bewustlooze of zelf-looze beweging en organisatie „vanzelf”, zonder primum movens en zonder bewust of gesteld einddoel. Daarom zegt Gorter in zijn brochure over het historisch materialisme dat de wetenschap van het socialisme alleen het mechanisme van het geschieden onderzoekt en niet het wezen, oorsprong en einddoel, het „dat” en het „waartoe” — zonder welk onderzoek evenwel een klaar inzicht in de instrumentaliteit van het geschieden niet bereikt kan worden.

Was überhaupt die Welt bewegt, das ist der Widerspruch und es ist lächerlich zu sagen, der Widerspruch lasse sich nicht denken. Das Richtige in dieser Behauptung ist nur diess, dass es beim Widerspruch nicht sein bewenden haben kann und dass derselbe sich durch sich selbst aufhebt.

Der aufgehobene Widerspruch⁷⁾ is het „einde van het geschieden”, dat in en door het geschieden ontdekt wordt. De „historische roeping van het Proletariaat” gaat, naarmate hare zelf-organisatie toeneemt in macht, „vanzelf” over in de gemeenschappelijke „Itinerarius mentis in Deum”, die St. Bonaventura persoonlijk, het socialisme maatschappelijk begrijpt en regelt tot een nieuw „jus ordinis” het Sacramentele Spel der wederopname van de verloren Aarde in het kosmische organisme, de Vader der Vaders, de Verborgene der Verborgenen (Secret Doctrine III, 179). Daarom is het socialisme terecht relativistisch en pragmatisch⁸⁾ en wordt de levende beweging van het Proletariaat als kanon en organon (richtsnoer en oorsprong) van de ideologie van het Proletariaat (het aangekondigde nieuwe onderrass) beschouwd; om die rede is de inplanting der Theosofie in het burgerlijk bewustzijn mislukt en verheft zich de nieuwe Theosofische Vereeniging straks als de Geestelijke Bovenbouw van het Proletariaat, non obstant de parlementsleden, coöperatieklerken, vakvereenigingsbureaucraten, journalisten en propagandisten der „Partij”. De „historische machten” werken met een stille maar onfeilbare élégance.

Men doet Marx evenwel onrecht aan hem de fouten zijner epigonen te verwijten, want dit koninklijke bewustzijn mocht niet geven wat het in zich droeg behalve de „economische last”.⁹⁾

(Wordt vervolgd.)

⁷⁾ Hegel. Kleine Logik, § 119.

⁸⁾ De opsorping der pragmatische filosofemen in de „oude wijsheid” is in Amerika in volle gang.

⁹⁾ Marx, die zelf als Hegeling begon, schoof Diezgen voor zich uit als de „filosoof van het Proletariaat”, om zich te dekken — met succes. De „Marxisten” lieten zich in de luren leggen. Waarom reageerde Marx niet op het Vaticaansche concilie?

CORRESPONDENTIE.

Aan P. W. — Uw verslag wegens plaatsgebrek niet opgenomen.

A G E N D A.

DELFT.

Zaterdag 26 Febr. Schouwburg Stads Doelen. Het Rotterdamsch Tooneelgezelschap, 10e abbonem.-voorstelling: „Madame Sans-Gêne”; 8 uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 25 Febr. Gebouw v. K. en W. Wiener Operetten-ensemble: „Die geschiedene Frau”; 8 uur.

Ned. Tooneel: „Cafe noblesse; De gemoedelijke commissaris”; 8 uur.

Zaterdag 26 Febr. Geb. v. K. en W.: 8ste abonnementsconcert (serie A) van het Concertgebouworkest onder leiding van Willem Mengelberg, solist Arrigo Serato (viool); 8 uur.

Fransche Opera: „Madame Butterfly”; 8 uur.

Zondag 27 Febr. Diligentia: Voordracht-matinée van Albert Vogel; 2½ uur.

Geb. v. K. en W. Gezelschap Prot: „Finale Uitverkoop”; 8 uur.

Dierentuin. Wiener Operetten-ensemble: „Der Graf von Luxemburg”; 8 uur.

Maandag 28 Febr. Fransche Opera: Spectacle-coupé ten bate van de slachtoffers der overstromingen in Frankrijk; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

Rijswijk.

TE HUUR, in rustige omgeving,

ruime, frissche Maandkamers met Balcon.

Adres te bevragen MEEUSSEN's BOEKHANDEL, Rijswijk.

MEYERS

Grosses Konversations Lexikon.

Laatste druk. 20 Dln. à f 6,50 voor f 80,—.

Raszuivere BOXHOND (3 mnd. oud).

Adres VLAMINGSTRAAT 97.

TE HUUR

een Gemeubileerde Zit- en Slaapkamer,

met of zonder Pension.

Adres RIJSWIJKSCHEPLEIN 5, bij de Holl. Spoor.

REPETITIE-LESSEN.

Bij genoegzame deelname, zal ondergeteekende twee avonden per week de **BESCHRIJVENDE MEETKUNDE repeteeren** voor de a.s. prop. ex. der T. H. Deze voordrachten zullen gehouden worden in Den Haag op nader a te geven plaats en uur.

Voorwaarde f 1,— per avond en per persoon, zich op te geven voor 3 Maart a.s. bij den ondergeteekende.

W. A. PIETS, Gouda.